

Ганна Савчук
Наук. керівник – ст. викл. Пойда О. А.

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ: ДОСВІД ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Анотація. У статті досліджено особливості впровадження інтерактивних методів навчання на уроках української мови та літератури в закладах загальної середньої освіти, розкрито сутність інтерактивного навчання як сучасної освітньої технології, що сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів, розвитку критичного мислення, комунікативних умінь та творчих здібностей, проаналізовано власний досвід проведення уроків під час педагогічної практики, визначено ефективність використаних методів та їх вплив на навчальну мотивацію учнів.

Ключові слова: інтерактивне навчання, педагогічна практика, українська мова, українська література, компетентнісний підхід, методи навчання.

Abstract. The article explores the peculiarities of implementing interactive teaching methods in Ukrainian language and literature classes at institutions of general secondary education. It reveals the essence of interactive learning as a modern educational technology that enhances students' cognitive activity, fosters critical thinking, and develops communication skills and creative abilities. Furthermore, the author analyzes personal teaching experience during pedagogical practice, determining the effectiveness of the methods utilized and their impact on students' learning motivation.

Keywords: interactive learning, pedagogical practice, Ukrainian language, Ukrainian literature, competence-based approach, teaching methods.

Сучасна система освіти перебуває у стані активної трансформації, що зумовлено переходом до компетентнісної

моделі навчання. Основною метою освітнього процесу стає не лише передача знань, а формування в учнів умінь застосовувати їх у практичній діяльності, розвивати критичне мислення, здатність до комунікації та співпраці.

У цьому контексті особливого значення набувають інтерактивні методи навчання, які забезпечують активну взаємодію всіх учасників освітнього процесу. Вони дозволяють зробити урок більш динамічним, емоційно насиченим та результативним.

Під час проходження педагогічної практики з української мови та літератури я мала можливість безпосередньо застосувати інтерактивні методи навчання, що стало важливим етапом мого професійного становлення.

Теоретичні засади інтерактивного навчання: інтерактивне навчання розглядається як спеціально організована форма пізнавальної діяльності, що ґрунтується на суб'єкт-суб'єктній взаємодії між учителем та учнями. Її основна ідея полягає у переході від пасивного засвоєння знань до активного їх конструювання в процесі спільної діяльності.

Науковці О. Пометун, М. Пентилюк та ін. підкреслюють, що інтерактивні методи сприяють розвитку особистісних якостей учнів, формуванню вмінь аргументувати власну позицію, працювати в команді та приймати рішення. Інтерактивні методи – це педагогічна взаємодія учасників освітнього процесу, де присутні мисленнєва діяльність, суб'єкт-суб'єктні відносини, смислотворчість, можливість вибору, ситуація успіху, позитивне і оптимістичне оцінювання, рефлексія тощо.

«Інтерактивна технологія навчання – це така організація навчального процесу, який включає чітко спланований очікуваний результат навчання, окремі інтерактивні методи і прийоми, що стимулюють процес пізнання, та розумові навчальні умови й процедури, за допомогою яких можна досягти запланованих результатів» [1, с. 271].

Використання інтерактивного навчання не самоціль. Це лише засіб для досягнення тієї атмосфери в класі, яка найкраще сприяє співробітництву, порозумінню і доброзичливості, надає можливості дійсно реалізувати освітні завдання. «Інтерактивна взаємодія потребує певної зміни всього життя класу, а також значної кількості часу для підготування» [2, с. 20].

Уроки української мови та літератури, організовані за інтерактивними технологіями, сприяють розвитку мислення учнів уміння вислухати товариша і зробити свої висновки, вчитися вислухати думку іншого і вміти аргументувати свою думку. Основними характеристиками інтерактивного навчання є:

- активна взаємодія учасників;
- діалогічність навчального процесу;
- співпраця та кооперація;
- проблемність навчальних завдань;
- орієнтація на практичне застосування знань.

Організація педагогічної діяльності: під час проходження педагогічної практики я проводила уроки української мови та літератури у старших класах. Основною метою моєї роботи було впровадження інтерактивних методів навчання для підвищення пізнавальної активності учнів.

- Підготовка до уроків включала:
- добір інтерактивних вправ відповідно до теми;
 - розробку групових і парних завдань;
 - створення проблемних ситуацій;
 - використання ігрових елементів;
 - підготовку мультимедійних матеріалів.

Особливу увагу приділяла тому, щоб кожен учень був залучений до роботи та мав можливість висловити власну думку.

Використання інтерактивних методів на уроках української мови: На уроках української мови застосовувалися такі інтерактивні методи:

1. Мозковий штурм. Використовувався для актуалізації опорних знань. Учні активно висловлювали асоціації, формулювали припущення щодо теми уроку, що сприяло формуванню навчальної мотивації.

2. Робота в групах і парах. Учні виконували вправи з орфографії, синтаксису та морфології, обговорювали результати та взаємно перевіряли завдання, наприклад вправа «Редактор».

3. Метод «мікрофон». Кожен учень мав можливість коротко висловити свою думку, що сприяло розвитку мовленнєвих навичок (вправа «Цілевизначення», «Незакінчене речення» тощо).

4. Лінгвістичні ігри. Використовувалися вікторини, квести та творчі завдання, які підвищували інтерес до предмета.

Застосування цих методів сприяло підвищенню активності учнів та кращому засвоєнню мовного матеріалу.

Інтерактивні методи на уроках української літератури: на уроках української літератури інтерактивне навчання було спрямоване на глибокий аналіз художніх текстів.

Використовувалися такі форми роботи:

1. Дискусії. Учні обговорювали проблематику творів, характери персонажів та авторську позицію.

2. Робота в групах: кожна група аналізувала окремого персонажа або епізод твору.

3. Інсценізація творів: учні відтворювали фрагменти художніх текстів, що сприяло кращому розумінню змісту. (Іван Франко «Украдене щастя»).

4. Творчі завдання: написання есе, продовження сюжету, створення альтернативних фіналів творів, «Інтерв'ю з письменником».

Такі методи сприяли розвитку емоційного сприйняття літератури та формуванню читацької компетентності.

Результати педагогічної практики: аналіз проведених уроків показав, що використання інтерактивних методів має

позитивний вплив на навчальний процес. Учні стали більш активними, зацікавленими та мотивованими до навчання. Хоча були й труднощі, зокрема це стосується тайм-менеджменту уроку, пасивності деяких учнів тощо.

Було відзначено: підвищення рівня участі учнів у роботі на уроці; покращення комунікативних навичок; розвиток критичного мислення; формування навичок роботи в команді; зростання інтересу до української мови та літератури.

Висновки. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної, активної взаємодії усіх учнів. Головними в процесі навчання є зв'язки між учнями, їхня взаємодія та співпраця. Результати досягаються взаємними зусиллями учасників процесу навчання, учні беруть на себе відповідальність за результати навчання.

Інтерактивні методи навчання є ефективним засобом модернізації сучасного уроку української мови та літератури. Вони сприяють активізації навчальної діяльності учнів, розвитку їхніх компетентностей та формуванню позитивної мотивації до навчання.

Педагогічна практика засвідчила, що використання інтерактивних технологій є необхідною умовою підвищення якості освітнього процесу та професійного зростання майбутнього вчителя.

Література

1. Кучеренко І.А., Пентиліук М.І. Теорія і технологія сучасного уроку української мови. Навчально-методичний посібник Херсон Айлант., 2022. 352 с.

2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2003. 181 с.

Савчук Ганна Михайлівна – здобувачка СВО магістра факультету філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (спеціальність В11. Філологія. Українська мова

і література)). **Наукові інтереси:** методика навчання української літератури.

Анастасія Шиліпун
Наук. керівник – ст. викл. Пойда О.А.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ГЕЙМІФІКАЦІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Анотація. У статті розглянуто особливості використання елементів гейміфікації на уроках української мови та літератури. Проаналізовано поняття «гейміфікація», її роль у підвищенні навчальної мотивації та активізації пізнавальної діяльності учнів. Висвітлено практичний досвід використання інтерактивних ігор, квестів, конкурсів і цифрових платформ Wordwall, Baamboozle та Kahoot під час проведення уроків і позакласних заходів. Доведено, що елементи гейміфікації сприяють підвищенню зацікавленості учнів навчальним процесом, розвитку комунікативних умінь та формуванню позитивної мотивації до навчання.

Ключові слова: гейміфікація, українська мова та література, інтерактивне навчання, цифрові технології, мотивація учнів, педагогічна практика, освітній процес.

Annotation. The article examines the peculiarities of using gamification elements in Ukrainian language and literature lessons. The concept of “gamification”, its role in increasing students’ learning motivation and activating cognitive activity are analyzed. The practical experience of using interactive games, quests, competitions, and digital platforms such as Wordwall, Baamboozle, and Kahoot during lessons and extracurricular activities is highlighted. It is proved that gamification elements contribute to increasing students’ interest in the educational process, developing communication skills, and forming positive motivation for learning.